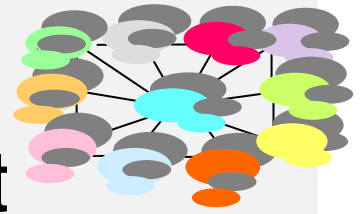

Nyhetsbrev no 12

FoU Nätverk Närsjukvård Skåne Nordost

Utgåva 2010

Efter en lite längre paus är det åter dags för ett nyhetsbrev.

Under perioden som förflutit sedan sista brevet har Pia Pettersson på Högskolans forskningsplattform disputerat. Hon har särskilt studerat nätverket vårdplanering. Avhandlingen får ni via Pia på Högskolan. Yvonne Johansson, som följt samtliga nätverk i över fyra år, disputerar i höst i England.

Flera nätverk byter nu samordnare. **Nätverk Prevention och Hälsa** leds fr o m hösten av Lisbeth Karlsson, sjuksköterska på ort avd 083.

Tack till Christin Olsson, sjukgymnast i Osby kommun, som haft ansvaret för nätverket Prevention och Hälsa sedan starten.

För **Nätverk Smärta** övertar nu smärtsektionen på CSK ansvaret.

Psykiatrisk rehabilitering säger tack till Kristina Preutz som nu lämnat detta nätverk och börjat i Perstorps kommun. Psykiatrin Nordost övertar ansvaret.

FOU NÄTVERK OCH KUNSKAPSSPRIDNING

Jag har som doktorand följt nätverken under flera års tid och haft ett särskilt fokus på kunskapsspridning. Studien har genomförts som ett aktionsforskningsprojekt, vilket i korthet inneburit att jag och samordnarna för nätverken tillsammans har utmanat deras sätt att se på kunskapsspridning i syfte att stödja nätverkens utvecklingsarbete. Genom intervjuer, observationer och diskussioner med samordnarna har olika perspektiv på kunskap framträtt, dock visade det sig att det var kunskap baserad på forskning som betonades. Samordnarna strävade exempelvis efter att tillsammans med nätverken implementera forskningsbaserade metoder och riktlinjer i prakti-

ken. Rent konkret utvecklade de pärmar, utbildningsprogram m.m. Utan att framhålla något av nätverken kan sägas att det finns goda exempel som visar på satsningar som kommit till nytta i praktiken.

Studien har också inriktat sig på nätverken Smärta, Psykiatrisk rehabilitering och Vårdplanering. Intervjuer med nätverksdeltagarna visade att den kunskapsspridning som var och en förmodades sätta i verket på respektive arbetsplats gick relativt trögt, även om här också finns ett antal goda exempel att peka på. Många av nätverksdeltagarna ansåg att de saknade tid, resurser och stöd från sina chefer. Däremot värderade de utbytet av kunskap och erfarenheter inom nätverken högt, liksom de nya kontaktytor nätverksarbetet genererade. Detta

Jag får många frågor då vi haft kortare eller längre avbrott i samordnarfunktionen för flera nätverk. Man saknar mötesplatserna och möjligheterna till kommunikation kring de aktuella patient/vårdtagarproblem som man ofta tar med sig till nätverksmötena. Sjukvården är så komplex idag, vårdtiderna på sjukhus korta och därmed blir också ansvaret för primärvård och kommunal vård och omsorg större. Nätverken har därför en viktig roll i kunskapsspridning och möjlighet till dialog mellan medarbetare i de olika förvaltningarna. Det visar också på behovet av att nätverken kan leva vidare och ge stöd och näring till många medarbetare både i kommunerna, primärvården och sjukhusen.

Tack alla samordnare och nätverksbyggare för ert viktiga arbete i Nätverkens tjänst.

Trevlig Sommar !!!

Viveca Dettmark
Samordnare för nätverken
Wiveka.Dettmark@skane.se

menade de att de hade användning för i sitt praktiska arbete.

Från såväl teoretiska som empiriska studier från vård och omsorgsfältet vet vi att implementering av forskningsresultat i praktiken är förenat med svårigheter. Detta gäller även om forskningsresultaten omvandlas till exempelvis riktlinjer. Många studier har visat på att en praktikers vardag är så pass komplex att han eller hon konstruerar lämpliga lösningar i nuet i mötet med en patient eller klient. Man brukar ibland säga att praktiker i första hand använder kunskap som är inkorporerad, eller "sitter i kroppen", vilket innefattar erfarenheter från hela livet. Ett sådant resonemang innebär att forskningsresultat eller riktlinjer bara utgör en referens bland många i de bedöm-

ningar man som praktiker ständigt måste göra.

Och här kommer vi till en kärnpunkt. Min analys visar på att nätverken representerar ett spänningsfält mellan den evidensdiskussion som förs i samhället idag, och praktikerns logik eller så kallade praktiska sinne. Samordnarna för nätverken kan sägas vara företrädare för en evidensbaserad praktik med förankring i forskning, det som allmänt ses som den "rätta" synen. Nätverksdeltagarna lyfter också fram betydelsen av evidens, men visar samtidigt på en kluvenhet i frågan, och därmed på en tydligare koppling till det jag här kallat praktikerns logik. Man kan säga att nätverksdeltagarna i sin position är företrädare dels för en evidensbaserad praktik grundad på vetenskapliga bevis, dels för praktikerns logik.

En central frågeställning för nätverken är varifrån praktiker hämtar sin kunskap när de befinner sig i ett möte med en patient eller klient. Kan praktik fungera i enlighet med den dominerande föreställningen om praktik som tillämpad teori? Om inte, bör nätverken då vara företrädare för det som så att säga föreskrivs uppifrån, eller ta ett tydligare avstamp i praktiken och problematiken där? Avsikten med dessa frågor är inte att diskvalificera evidensbaserad kunskap, däremot att lyfta den viktiga diskussionen om vilka vägar som är framkomliga i en strävan mot en ökad kvalitet i vården. Nätverken gör ett viktigt jobb och har en viktig funktion att fylla, frågan är hur nätverken kan utvecklas, och i vilken riktning?

Yvonne Johansson
Doktorand på forskningsplattformen för
Närsjukvård, Högskolan Kristianstad
yvonne.johansson@hkr.se

SÅRBEHANDLING

Hässleholm delar sedan våren 2009 rollen som samordnare med mig.

Under hösten och våren som varit har Nätverk Sår arbetat fram en PowerPoint-presentation, ett utbildningsmaterial som är tänkt att användas då nätverksmedlemmarna undervisar på sina respektive arbetsplatser. Utbildningsmaterialet handlar om basal sårbehandling. Vi vill belysa vikten av att alla patienter med svårläkta sår skall ha en diagnos och vikten av att endast ett fåtal personer sköter sårbehandlingen av den enskilda patienten. Omläggnings- och hygienrutiner ingår, liksom förbandskunskap och kompressionsbehandling, trycksårsprevention och trycksårsbehandling. Akuta sår ingår. Olika definitioner på sår förklaras.

Nätverk Sår har en hemsida på www.centralsjukhuset.nu. Sidans innehåll har sammanställts under våren.

Nya medlemmar håller på att rekryteras till nätverket för att vi skall nå ut med vårt budskap på bästa sätt.

Flera av nätverkets medlemmar arbetar aktivt med utbildning på sina arbetsplatser. Det har handlat om sår- och kompressionsbehandling, trycksårsprofylax mm. KlinisktTräningsCenter (KTC) har arrangerat utbildningsdagar i bl. a. VAC-behandling, sårbehandling och förbandskunskap mm.

Några av medlemmarna har certifierats i kompressionsbehandling. Vi fortsätter arbetet med att certifiera och målet är att alla medlemmar i framtiden skall vara certifierade. Vidare kommer vi att försöka arbeta fram riktlinjer för hur vi på bästa sätt sprider och ökar kunskapen inom sårbehandling för att patienten skall få den bästa vården oavsett var den ges.

Jag vill avslutningsvis tacka alla medlemmar i Nätverk Sår för en givande termin och önska er en riktigt skön sommar!

Åsa Wannebro
Asa.Wannebro@skane.se

VÅRDPLANERING

"Den goda vårdplaneringen där vårdtagaren är i centrum samt helhetssyn med fokus på hälsoinriktat synsätt, ta vara på och stödja friskfaktorer" framstår som tydligt mål.

Nätverket har under året återkommande diskuterat kvalitetssäkring av Samordnad Vårdplanering (SVPL) som kontinuitet, dokumentation och planering inför SVPL.

SVPL-IT är på försök i en del av Skånes kommuner och sjukhuset i Landskrona. Detta ska bli regionövergripande. Läkarnas ansvar i vårdplaneringsprocessen kommer att tydliggöras ännu mer.

Vård och Omsorgsplan (VOPS) är värdefull för patienter med stort omvårdnadsbehov och med mer än en vårdaktör. I samverkan med Kommunförbundet, FoU Skåne, Högskolan i Kristianstad, Centralsjukhuset och kommunerna Bromölla, Kristianstad och Östra Göinge har närsjukvårdsprojekt startat med att utarbeta en gemensam VOPS med tydligt patienten i fokus utifrån ett helhetsperspektiv. Fokusgrupper har bildats i kommunerna och primärvården. På CSK kommer en expertgrupp att möta dessa grupper för att på bästa sätt arbeta fram en VOPS

Nätverket önskar en trevlig sommar!

Eva Skogh
Eva.Skogh@bromolla.se

PSYKIATRISK REHABILITERING

Samordnaransvaret för närvarande vakant.

SMÄRTA

Samordnaransvaret för närvarande vakant och övertas i augusti av smärtsektionen CSK.

PALLIATIV VÅRD

Nätverket Palliativ vård stödjer sig på grundläggande värderingar om god palliativ vård som kan beskrivas ur den sjukas perspektiv som:

Jag...

...och mina närstående är informerade om min situation
...är smärtlindrad
...är lindrad från övriga symtom
...är ordinerad läkemedel vid behov
...vårdas där jag vill dö
...behöver inte dö ensam
...vet att mina närstående får stöd.

Hur väl man lever upp till detta kan deltagande i Svenska Palliativregistret ge svar på. Svenska Palliativregistret www.palliativ.se är ett nationellt kvalitetsregister med syfte att successivt förbättra vården i livets slutskede oavsett var och av vem patienten vårdas.

Nätverk Palliativ vård har under året arbetat med att börja formulera gemensamma skriftliga rutiner för symtomlindring, brytpunktsamtal och efterlevandesamtal. Som stöd inför detta arbete har KVH läkare föreläst - Richard Skinner om brytpunktsamtal och Tomas Björnson om läkemedel som symtomlindring i livets slutskede. Nätverket har formulerat utkast för efterlevandesamtal samt för vid behovsläkemedel i livets slutskede. Detta kommer att presenteras för ansvariga under hösten.

Det är glädjande att alla sex kommunerna och vissa avdelningar på CSK nu är anslutna

till Svenska Palliativregistret. I nätverket har ägnats stor del till att stödja de olika enheterna att komma igång med att registrera sina dödsfall. De som varit igång med att registrera ett tag uttrycker klara vinster, med att man är mer uppmärksam på patienten och närståendes behov av information, symtomlindring m.m. Det är viktigt att man använder resultaten dels i vardagsarbetet och dels i sitt förbättringsarbete. Under hösten 2010 kommer en prestationsbaserad ersättning, från staten, för de kommuner och landsting som registrerar 40% eller mer av dödsfallen i Svenska Palliativregistret. Nätverket kommer att fortsätta arbeta för att alla enheter inom Skåne Nordost registrerar sina dödsfall.

I nätverket har vi under året haft glädjen att hälsa nya deltagare välkomna från Kristianstad kommun och från CSK, lungmedicin.

Jag vill tacka alla nätverksdeltagare för ett gott arbete och önskar alla en riktigt skön sommar med en avkopplande semester!

Ann-Marie Bergström
Ann-Marie.Bergstrom@skane.se

REHABILITERING

Hässleholms sjukhus genomförde en utbildningsdag med Lisa Andersson i ämnet "Att få leva tills jag dör". Vi i nätverket hade förmånen att få delta och det var verkligen en dag som manade till eftertanke. Förutom Lisas otroliga utstrålning som person så var hennes budskap att varje individ har rätt att behålla sin identitet så länge man lever. Hon gav oss många talande exempel, som vi alla kände igen oss i, på att vi som personal nästan alltid utgår från oss själva i vårt arbete. En riktig tankeställare.....

Mette Davidsson
Mette.Davidsson@kristianstad.se

PREVENTION OCH HÄLSA

Christin Olsson lämnar samordnaransvaret och övertas i höst av Lisbeth Karlsson, sjuksköterska på ortopedavd 083 på CSK.

VÅRDHYGIEN

Vid nätverksträffarna har vi under det senaste året bjudit in gästföreläsare. Hittills har vi fått fördjupade kunskaper i tuberkulos, smittskyddsarbetet i kommunen, samt en digital föreläsning om "Resistent bakterier – en enkel resa till eländet" av Gunnar Karlmeter professor och vårdhygienläkare i Växjö. Till hösten avser vi att fördjupa våra kunskaper inom området rengöring och desinfektion.

Helene Lindahl
Helene.G.Lindahl@skane.se

DOKUMENTATION

Under hösten och våren 2009/2010 har Nätverket haft fortsatta diskussioner om journalgranskning och IVP.

Förvaltningsjuristen Gianfranco Isacchi har vid ett tillfälle gjort en genomgång av patientdatalagen och definitioner av olika begrepp och hur lagen tillämpas angående journaler. Kapitel 3 i Patientdatalagen motsvarar f.d. Patientjournallagen

Projekt för framtagande av evidensbaserad kunskapsöversikt med standardvårdplan fortsätter med fjärde delprojektet till hösten. Nätverket har haft förmånen att få presenterat "Permanent bärare av Trakeostomi" och "Fallprevention". **OBSERVERA** att den 28 oktober anordnar KTC en utbildningsdag i Prevention av Fall och Trycksår.

Nätverket har också fått en kortare information om "Klassifikation av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa. Detta

kan närmast jämföras med diagnosklassificering. Mer information om detta kommer till hösten.

Jag vill avslutningsvis tacka alla i Nätverket för era bidrag och samtidigt önska er skön sommar.

Anna Lena Jönsson
AnnaLena.Jonsson@skane.se

LÄKEMEDEL OCH ÄLDRE

Under våren 2010 har nätverket träffats för möte vid fyra tillfällen. Gruppens medlemmar turas om att vara värdar och på så sätt träffas vi på olika platser i nordöstra Skåne.

Under 2009 arbetade nätverket fram lättillgängliga informationskort kring olika problemområden inom äldrevården. Detta arbete har fortsatt under våren 2010 och i juni kommer "Kort-Info" att finnas på nätverkets hemsida. "Kort-Info" innehåller nu 15 olika problemområden och är tänkt som ett komplement till nätverkets utbildningspärm "Läkemedel och äldre".

Nätverket anordnade i april två utbildningseftermiddagar för 88 st sjuksköterskor. Tema var "LäkemedelsNytta för äldre" och innehöll patientfall, presentation av den nya versionen av "Kort-Info" samt information om läkemedel och äldre. I utvärderingen angav 99 % att de kommer att ha nytta av utbildningen i sina arbeten och en tredjedel ansåg sig ha mycket stor nytta av utbildningen.

På konferensen "Från frö till blomma" den 26 maj presenterade Annika Kragh nätverkets betydelse för den visade förbättringen av äldres läkemedelsanvändning i nordöstra Skåne.

Gruppen planerar bland annat att i höst ordna två ny utbildningseftermiddagar, uppdatera nätverkets hemsida samt fort-

sätta arbetet med informations- och utbildningsmaterial.

På nätverkets hemsida hittar du information och utbildningsmaterial:

www.skane.se/csk/lakemedelochaldre

Annika Kragh
Annika.Kragh@skane.se
Josefin Hagberg, ort klin, CSK
josefin.hagberg@skane.se
Tfn: 044-309 12 70

NÄRING OCH ÅTANDE

Några rader som får sammanfatta vårt arbete och engagemang i NÄVER. I våra liv är maten en nödvändighet och är Du som läser detta intresserad av mat och dess betydelse för hälsa och välbefinnande, välkomnar vi gärna fler medarbetare i vårt nätverk.

Professor

Vi gläds åt att vår medarbetare och nätverkets grundare **Albert Westergren** har fått en tjänst som **professor i Omvårdnad**, vid Högskolan i Kristianstad. Alberts gedigna engagemang och forskning under flera år med fokus på svårigheter att äta och felnäring ligger till grund för utmärkelsen.

Matsituationen i det ordinarie boendet

Vi har under ledning och inspiration av vår **Fokusgrupp** bestående av (**Ingemar Hesselbom**, sjuksköterska KVH Hässleholm, **Anita Persson**, sjuksköterska Östra Göinge Kommun, **Liselotte Svensson** sjuksköterska och **Enhetschef på Soldalen Osby Kommun**, **Carol Renteria** leg dietist Hässleholms kommun och **Caroline Lundberg** sjuksköterska Perstorp Kommun) haft intressanta erfarenhetsutbyten, där vi kartlagt och uppmärksammat brister och svagheter samt diskuterat fram olika flödesscheman kring hur patienter/kunder/brukare med risk för felnäring kan eller bör fångas

upp. Vi behöver få alla personer som arbetar i vården utrustade med "nutritionsglasögon". Det är viktigt att vi är lyhörda och uppmärksamma på förändringar i vardagen som kan tyda på en försämrad nutritionsstatus.

Genom Dina "nutritions-glasögon" kan t ex följande uppmärksammas:

- Vikt – hur sitter kläderna, ringar, armbandsur?
- Mat – vad finns i kylskåp, skafferi, frys och sopor?
- Inköp – klaras det utan hjälp?
- Minskad aptit – flera tänkbara bakomliggande orsaker/åtgärder
- Ätsvårigheter – flera tänkbara bakomliggande orsaker/åtgärder
- Läkemedelsbiverkningar.

Utbildning kring mat förekommer i de olika kommunerna, men det kan hela tiden bli bättre och frågan är alltid lika aktuell. Vår begränsning inom NÄVER är att nå ut till alla, vilka kanaler är effektivast?

Kvalitetssäkring av nutritionsbehandling med ny kostbehandlingsplan

Kostbehandlingsplanen är ett nytt och viktigt dokument, framtaget av dietister i Skåne, som kan användas när en patient/brukare byter vårdgivare och det finns behov av att kvalitetssäkra nutritionsbehandlingen. Nutrition är en viktig del i omvårdnaden och ett gott näringstillstånd är nödvändigt för en god livskvalitet, för att kunna förebygga sjukdom och för att medicinsk behandling ska ha bästa möjliga effekter. Dokumentet *Kostbehandlingsplanen* kommer successivt att implementeras i Skåne och vi hoppas att det så småningom finns med på varje vårdplanering.

Intressanta studier inom "Åtande och Näring"

- **Zada Pajalic**, forskarstuderande vid Högskolan i Kristianstad har undersökt den

mat och matservice som äldre personer (≥65 år) får från äldreomsorgen i Kristianstads kommun. Syftet med forskningsstudien är att studera matdistribution till äldre som bor i egna boende sett utifrån olika perspektiv; äldres, anhörigas, beslutfattarnas och professionen. Vi ser fram emot att få ta del av resultaten.

- En uppföljning av punktprevalensstudien **Nutrition – förekomsten av ätsvårigheter och undernäring** (tidigare genomförd år 2005 och år 2007) utfördes under hösten 2009. **Albert Westergren** och medarbetare undersökte förekomsten av ätsvårigheter och undernäring hos personer som vistas på sjukhus alternativt som bor i särskilt boende. Syftet med studien var även att undersöka ifall studiecirkel och policydokument leder till ökad/förbättrad precision i de åtgärder som sätts in mot risk för undernäring, samt att minska prevalensen av undervikt och/eller övervikt på kort- och/eller lång sikt. Läs gärna mer: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hkr:diva-6624>

Hösten 2010

Under hösten kommer vi förutom att fortsätta vårt påbörjade arbete med matsituationen i det ordinarie boendet, även arbeta med att ta fram, nya eller redan befintliga, metoder för att förebygga och/eller behandla övervikt.

Jag vill avslutningsvis tacka alla medarbetare i NÄVER för gott samarbete och tillönska er alla en skön och avkopplande sommar!

Therese Skog
Therese.Skog@skane.se